

DE SKOR

VOGELWERKGROEP TEXEL

Jaargang 31, nummer 3, 2012

De Skor is een uitgave van Vogelwerkgroep Texel en verschijnt 5x per jaar

Voorzitter: Bernard Spaans, Oesterstraat 27, 1794 AR Oosterend, 0222-318688

Algemeen secretaris: Vincent Stork, Stengweg 14, 1795 LG, De Cocksdorp, 0222-315140

Penningmeester*: Rina Rood, De Dageraad 61, 1797 SK Den Hoorn, 0222-319429

Natuurhistorisch secretaris: Adriaan Dijkse, Rommelpot 7, 1797 RN Den Hoorn, 0222-319231

Excursies en lezingen: Klaas de Jong, Klimpstraat 39, 1795 AN De Cocksdorp, 0222-365862, 06-21809865, nhdejong@gmail.com

Vogelbeschermingszaken: Jos van den Berg, Kikkertstraat 41, 1795 AB De Cocksdorp, 06-22494483

PR-zaken: Marcel Wijnalda, Buytengors 61, 1791 WN Den Burg, 06-13271120

Waarnemingen: Arend Wassink, Postweg 64, 1795 JR De Cocksdorp, 0222-311699, arendwassink@texel.com

Redactie: Andri Binsbergen (a.binsbergen@texel.com), Lieuwe Dijkse (lieuwe.dijkse@elzenhout.nl), Wim Loning (wloning@hetnet.nl), Rob van Bemmelen (rvanbemmelen@gmail.com) en Klaas de Jong (nhdejong@gmail.com).

Ons adres is: Vogelwerkgroep Texel
Stengweg 14
1795 LG De Cocksdorp
vincent.stork@gmail.com

Onze website is: www.vwgtxel.nl

Contributie en lidmaatschap

ING-rekening 8417822 t.n.v. Vogelwerkgroep Texel te Den Hoorn

Lidmaatschap €13,50 per jaar, gezinslidmaatschap €15,- per jaar

Aanmelden bij Vincent Stork, vincent.stork@gmail.com, 0222-315140

Foto voorkant: René Pop (Grote Sterns)

Tekening achterkant en logo: Frits Jan Maas

Deze Skor is mede tot stand gekomen door Eetcafé De Rog.

Kopijsluitingsdatum volgende Skor:

15 september 2012

Daaropvolgende Skorren: 15 november 2012, 15 februari, 15 april & 15 juni 2013.

* Vogelwerkgroep Texel heeft een ANBI-registratie voor de aftrekbaarheid van giften. Raadpleeg de penningmeester.

Van de redactie

Wat is de Skor laat! Tsja, dat is een veel gehoorde, maar terechte opmerking. Helaas is dit niet altijd de schuld van de redactie, maar het heeft ook niet veel zin om met een beschuldigende vinger te gaan wijzen. Skor 2 was veel te laat en dientengevolge hebben we deze Skor iets uitgesteld. We hopen met de volgende Skor weer op schema te zitten. Het feit dat we diverse reacties ontvingen waar de Skor bleef, steekt ons wel een hart onder de riem dat hij gewaardeerd wordt! Dank daarvoor!

Het nieuwe uiterlijk waarmee we dit jaar zijn begonnen (een ander lettertype en een grotere foto op de voorkant, nettere inhoudsopgave) bevalt ons goed.

Ook deze editie heeft een vervolg op de soortbesprekingen van Cor Smit, die inmiddels een breed spectrum aan wad- en watervogels heeft besproken. Gelukkig zijn er veel soorten, zodat hij nog niet is uitverteld! Deze keer gaat het over Grote Sterns.

Verder kreeg Texel dit voorjaar bezoek van een spectaculaire Lammergier uit de Hohe Tauern in Oostenrijk, maar dat is niet het enige spectaculaire aan deze vogel. Lees het artikel van onze redacteur Lieuwe Dijkse over deze 'Jakob'.

Lammergier

(foto: René Pop)

Klaas de Jong

Van het bestuur

Een van de mooiste nieuwe ontwikkelingen op vogelgebied op Texel in de afgelopen tijd vond ik de nieuwe Grote-Sternkolonie in het Ottersaat. Vanaf de weg zat je als toeschouwer eerste rang en ik heb het reilen en zeilen van deze kolonie vanaf de vestiging tot het uitvliegen van de jongen intensief gevolgd en er intens van genoten. Ik denk niet dat er in Noordwest-Europa veel andere locaties zijn waar je het broedgebeuren van de Grote Stern zo goed kon volgen. Er waren ook vrijwel altijd fotografen aanwezig en onder andere op de website Birdpix verschenen de mooiste plaatjes van dit spektakel. Ik schatte het aantal nesten op 1.070 en heb, vlak voor het uitvliegen, minimaal 820 volgroeide jongen geteld. Dat betekent dat de kolonie het heel goed gedaan heeft. Vanuit andere kolonies kwamen minder goede berichten over het broedsucces. Ook op Utopia lijken heel weinig jonge sterns (Visdieven, Noordse en Dwergsterns) groot gekomen te zijn. Predatie zou hiervan de oorzaak zijn. Hopelijk horen we hier binnenkort wat meer details over.

Op 7 juli hadden we de jubileumbarbecue in de Dennen. Er waren een kleine 40 mensen aanwezig en het was erg gezellig en zelfs heel goed weer!

Ook de zomerganzen hebben het bestuur weer bezig gehouden. Op 3 juli werd het rapport van Alterra 'Pilot onderzoek Grauwe Ganzen op Texel' gepresenteerd. Namens het bestuur waren Vincent en ondergetekende

Grauwe Gans

(foto: René Pop)

hierbij aanwezig. We werden er niet vrolijk van. Dat heeft van onze kant geleid tot een ingezonden brief in de krant en daar zijn, zoals te verwachten was, een aantal reacties op gekomen. Het rapport is voor iedereen gratis te downloaden op internet (even 'googelen'). Het lijkt in ieder geval zinvol om komende herfst nog maar weer eens een ledenavond te organiseren waarbij we willen proberen in beeld te brengen wat nu eigenlijk de invloed van de ganzen is op de Texelse natuurgebieden. Het rapport biedt helaas weinig nieuwe data rond deze kwestie.

Inmiddels is de broedtijd wel zo'n beetje voorbij en is de trektijd voor met name een aantal soorten steltlopers al weer begonnen. Zo werden in de Slufter rond hoog water al weer grote aantallen Groenpootruiters gezien. Dus, voor degenen die niet op vakantie gaan deze zomer: op ons eiland is vogelmatig altijd veel te beleven, ook in de zomer!

Namens het bestuur van Vogelwerkgroep Texel,
Bernard Spaans

Agenda

Zaterdag 28 juli: 30-jaar-Vogelwerkgroep-Texel-jubileumlezing! Scholeksterspecialist en -onderzoeker Bruno Ens vertelt over: 'De achteruitgang van de Scholekster', met na afloop (én de volgende ochtend!) een practicum. Locatie: StayOkay aan de Haffelderweg. Aanvang: 20 uur, om 19.30 uur is de zaal open met koffie & thee.

Zondag 29 juli: 30-jaar-Vogelwerkgroep-Texel-jubileumexcursie! 'Scholeksters op laag water zoeken'. We verzamelen om 10 uur bij het Licht van Troost. We gaan het wad op, dus doe schoenen aan waarmee je ook op het wad kunt lopen! Een telescoop is erg handig. Na afloop gaan we op het NIOZ de verzamelde gegevens invoeren.

Zondag 5 augustus: de 'vogel-aflevering' van de Natuurwijzer op Radio Texel met Lieuwe Dijkse en Klaas de Jong. Om 12.30u 'Nieuws uit de Natuur' door Sytske Dijkse. Te beluisteren op 106.1 fm of online via www.radiotexel.nl

Vrijdag 10 augustus: lezing 'Een eerste klas landschap: de teloorgang van Natuurmonument De Beer' door Ed Buijsman. Locatie: Wolkerszaal in StayOkay Texel aan de Haffelderweg in Den Burg. Om 19.30 uur is de zaal open met koffie & thee.

Dinsdag 21 augustus: braakballen van uilen uitpluizen in de Slinger bij Ecomare. We beginnen om 18 uur met soep, waarna tot 20.30 uur kan worden geplozen. Ondertussen wordt er meer verteld over het hoe en waarom van braakballen pluizen.

Donderdag 30 augustus: 30-jaar-Vogelwerkgroep-Texel-jubileumJEUGDexcursie! Onder leiding van Marcel Wijnalda zoeken jongeren naar vogels in het gebied rond de Mokbaai. We verzamelen om 10 uur bij het wildrooster bij de Petten.

Zondag 2 september: 'vogel-aflevering' Natuurwijzer op Radio Texel. Zie 5 augustus.

Zondag 30 september: 30-jaar-Vogelwerkgroep-Texel-jubileumexcursie! Onder leiding van Arend Wassink bezoeken we de Tuintjes. Om 8 uur verzamelen bij het begin van de gele wandelroute aan de Stengweg, vlak voor de vuurtoren.

Zondag 30 september: 'vogel-aflevering' Natuurwijzer op Radio Texel. Zie 5 augustus.

Donderdag 4 oktober: braakballen pluizen in de Slinger, zie 21 augustus.

Zondag 7 oktober: pelagische tocht vanuit Den Helder. Meer info op www.pterodroma.com

Vrijdag 12 tot en met maandag 15 oktober: Dutch Birding Vogelweekend. Meer info op www.dutchbirding.nl

Zondag 28 oktober: 'vogel-aflevering' Natuurwijzer op Radio Texel. Zie 5 augustus.

Vrijdag 16 november: Bonte Avond! Locatie: StayOkay aan de Haffelderweg in Den Burg. Om 19.30 uur is de zaal open met koffie & thee.

Meer informatie over de activiteiten:

Klaas de Jong: nhdejong@gmail.com (bij voorkeur) of 06-21809865

Duinen en mensen Texel: nu goedkoop intekenen!

Na twee delen 'Duinen en mensen' over de Noord-Hollandse vastelandsduinen (Kennemerland en Noordkop & Zwanenwater) wordt nu de eilandnatuur van de duinen van Texel opnieuw geboekstaafd. *Duinen en mensen Texel* komt waarschijnlijk voorjaar 2013 uit.

De inhoud volgt de lijnen van de reeks: het is populair-wetenschappelijk van inhoud en rijk geïllustreerd met vooral nieuw beeld. Hoogtepunten en trends worden belicht, maar het is geen standaardwerk dat 'alles' wil behandelen. We nemen graag nieuwe onderzoeksresultaten op, mits ze veelzeggend over Texel zijn. Naast de tekst krijgen info-graphics veel aandacht (tijdreeksen, kaarten, foto's en artist-impressions van vroeger en nu).

Net als zijn voorgangers zal ook dit boek gepaard gaan met een website, www.duinenenmensen.nl, met aanvullende informatie en beeld. Speciaal voor de website digitaliseren we historische publicaties en linken we onderzoeksgegevens over Texel door. Via de website is het boek nu beschikbaar voor de 'vriendenprijs' van €22,50 + €2,- verzendkosten (vanaf 2013 €29,50 en na uitkomen €37,50). Sla je slag!

Partners

Personen en organisaties herkennen zich in de formule van het boek en dragen financieel en/of inhoudelijk met tekst of beeld bij. We hebben ondersteuning van het NIOZ, Staatsbosbeheer, de Waddenacademie, Landschap Noord-Holland en Nationaal Park Duinen van Texel. Ook met medewerkers van Ecomare, IMARES en het ministerie van Defensie werken we samen. Vrijwilligers van onder andere Vogelwerkgroep Texel en IVN leveren gegevens. Waar mogelijk werken we samen met Texelse bedrijven.

De mensen

Ook bij dit boek komen vele gastauteurs aan het woord: Kees Bruin, Kees Camphuysen, Adriaan Dijkse, Arthur Oosterbaan, Erik van der Spek en Richard Witte zegden reeds bijdragen toe binnen een ogenschijnlijk eenvoudige formule: de feiten over de duinen en kust, natuur, geschiedenis en de relaties daartussen.

Vele fotografen werken mee, oa. Foto Fitis, Ronald van Wijk en Eric van der Eijk. Beeldbewerker en maker van info-graphics en website is Machiel van Wijngaarden.

Onze vorderingen volgen? Zie www.duinenenmensen.nl/texel of twitter: @natuurmedia. Vragen of suggesties? Mail ons op info@duinenenmensen.nl of postbus@natuurmedia.nl

Rolf Roos en Nico van der Wel

VOGELINFORMATIECENTRUM

Kikkertstraat 42
De Cocksdorp
www.deverrekieker.nl
0222-316249

12-15 oktober

DBA weekend & SWAROVSKI-dagen

meer info: www.vogelinformatiecentrum.nl

- Vogelinformatie
- Verrekijkers
- Telescopen
- Vogelvoer
- Nestkasten
- Voerhuisjes
- Natuurboeken
- Vogel DVD's en - cd's

Manfrotto

VERREKIJKERSPECIALIST

Prins Hendrik ligt nabij de vogelgebieden 'de Schorren', 'de Bol', 'de Slufter' en het nieuwe natuurgebied 'Utopia'. U kunt bij ons verblijven in ons comfortabele familiehotel of in één van onze vrijstaande 6 persoons vakantiewoningen.

Tevens kunt u genieten van onze Texelse specialiteiten in ons restaurant.

Voor informatie en/of reserveringen:

Hotel, Bungalowpark en Restaurant Prins Hendrik Texel

Telefoon 0222/363020

www.prins-hendrik.nl

info@prins-hendrik.nl

Stuifweg 13, 1794 HA

Oosterend

Wad- en watervogeltellingen op Texel, 1980-2011: de Grote Stern

Grote Sterns zijn de grootste van de in Nederland broedende sterns. Ze hebben de grootte van een Kokmeeuw, maar lijken door de lange smalle vleugels duidelijk slanker. In vlucht hebben ze een opvallend witte bovenzijde, een vrij lange dunne zwarte snavel met een gele punt, een vrij korte staart en een luide en kenmerkende raspende roep (een langgerekt “kèriek”). Tijdens het voedsel zoeken is de snavel meestal recht omlaag gericht. Ze duiken van vrij grote hoogte omlaag om hun voedsel te bemachtigen.

Grote Sterns

(foto René Pop)

Er worden drie ondersoorten onderscheiden: één in Europa en twee in Noord- en Zuid-Amerika (Cramp 1985). De in Noord-Amerika voorkomende ondersoort is één keer (ringvondst) in Nederland aangetroffen (Bijlsma *et al.* 2001).

Voorkomen

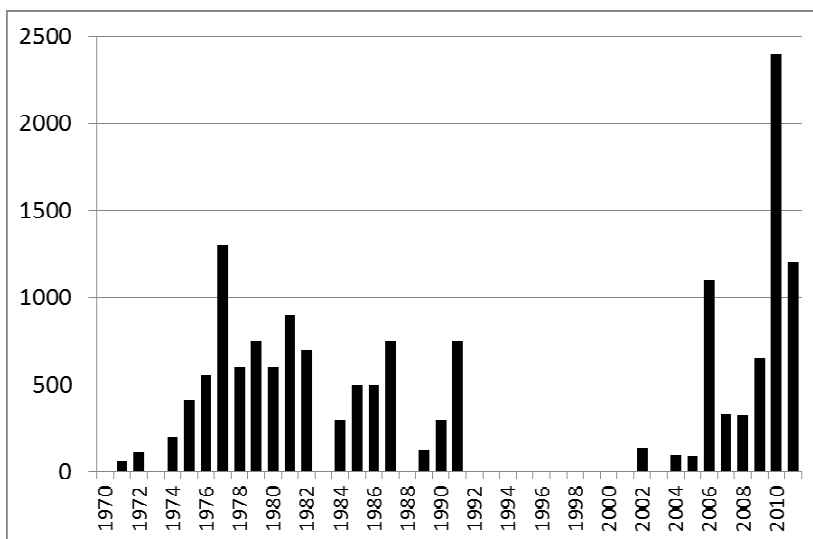
De in Europa aanwezige Grote Sterns broeden langs de kusten van Noordwest-Europa, Zuid-Scandinavië, het zuidelijke deel van de Oostzee en op een aantal plaatsen langs de Middellandse Zee, Zwarte Zee en Kaspische Zee (Cramp 1985). De belangrijkste overwinteringsgebieden van de Nederlandse vogels liggen voor de westkust van

Afrika, maar sommige vogels trekken door tot in Zuid-Afrika (Tree 2011). Een deel overwintert in het Middellandse Zeegebied. In de jaren '70 en '80 overwinterde ook een klein aantal Grote Sterns in Zeeland (Bijlsma *et al.* 2010). Nederlandse kustgebieden fungeren niet alleen als voedselgebied voor in de nabije omgeving broedende vogels, maar ook als doortrekgebied voor vogels die verder noordelijk of oostelijk broeden.

Voedsel

Grote Sterns hebben verschillende manieren om hun prooien te vangen. In helder water doen ze dit door van 5-10 meter hoogte recht naar beneden te duiken; in meer troebel water pikken ze hun prooien uit de bovenste waterlaag. Het voedsel bestaat voor 99% uit jonge Haring, Sprot en Zandspiering (Stienen *et al.* 2000). In de omgeving van Texel blijken Grote Sterns vooral te foerageren in water met een doorzicht van 1,5-2,0 m. Hier zijn ze ook het meest succesvol bij het vangen van prooien (Baptist & Leopold 2007).

Figuur 1. Het aantal broedparen van de Grote Stern op Texel in de jaren 1970-2011. De gegevens zijn samengesteld op basis van Dijkse (1996) en de Ornithologische Jaarverslagen van 2002 t/m 2011.

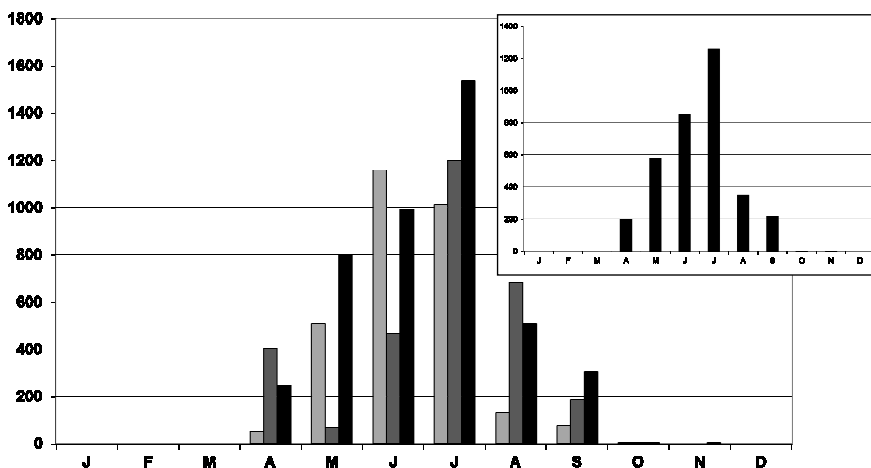
Populatiegrootte

De grootte van de Noordwest-Europese populatie bedraagt ongeveer 170.000 vogels (Delany & Scott 2006). Buiten de broedtijd zijn Grote Sterns veel meer vogels van de Noordzeekustzone dan van de Waddenzee. Uit zeetrekellingen blijkt dat de soort hier aanwezig is van eind maart tot en met half oktober, waarbij de hoogste aantallen aanwezig zijn in juli en augustus (Bijlsma *et al.* 2001). Tijdens deze tellingen worden de

voorbijtrekkende aantallen geteld. Hoeveel vogels er dan in het gebied aanwezig zijn is veel moeilijker vast te stellen. In de Waddenzee worden in en buiten de broedtijd enkele duizenden vogels geteld (Hornman *et al.* 2012), maar dit is zeker een onderschatting van de aanwezige aantallen.

Het aantal broedparen in Noordwest-Europa, inclusief het Middellandse Zeegebied en de Baltische staten, bedraagt zo'n 50.000 paren (Hagemeijer & Blair 1997). In Nederland broedden in 2010 ongeveer 17.350 paren, zo'n 2.000 minder dan het jaar ervoor (Dijksen 2010). Dit betekent dat 35% van de Noordwest-Europese broedvogelpopulatie in Nederland aanwezig is. Op Texel broeden in de laatste jaren zo'n 1000-2400 paren (figuur 1). Texel herbergde in het topjaar 2010 14% van de Nederlandse populatie en 4% van de West-Europese populatie.

Figuur 2. De gemiddelde aantallen Grote Sterns op Texel per maand, uitgesplitst over drie perioden. Met de lichtgrijze balken zijn de gemiddelde aantallen in de jaren 1980-'89 weergegeven, met de donkergrijze balken de gemiddelde aantallen in 1990-'99 en met de zwarte balken de gemiddelde aantallen in 2000-'11. De inzet in deze figuur geeft de maandgemiddelden over de gehele periode 1980-2011 weer.

Fenologie

Uit de resultaten van de sinds 1980 op Texel georganiseerde wad- en watervogeltellingen blijkt dat de Grote Stern alleen aanwezig is in de maanden april tot en met september (zie figuur 2). In oktober en november is de soort slechts enkele keren en in kleine aantallen waargenomen. Uitgesplitst over perioden van 10 jaren zien we dat in 1980-'89 er een geleidelijke toename was van de aantallen in het voorjaar, gevolgd door een piek in juni en een afname in de maanden erna. In de jaren 2000-'11 zien we een piek in juli. In de tussenliggende periode, waarin de soort vrijwel

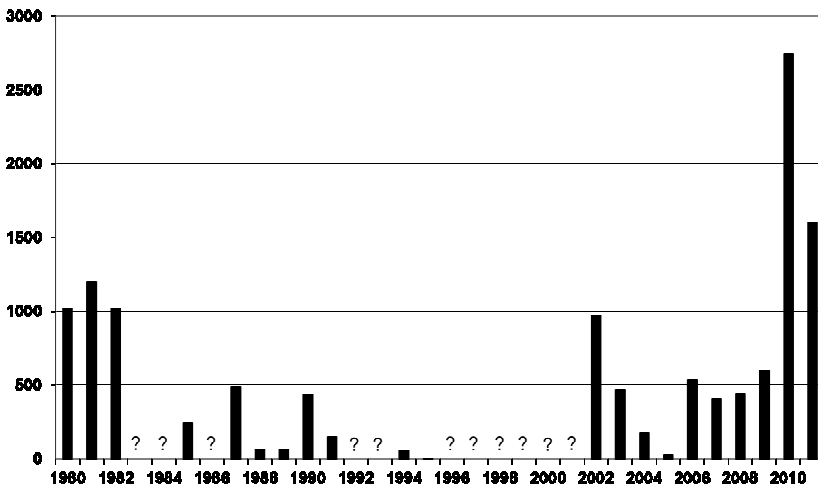

afwezig was als broedvogel op Texel, wordt de aanwezigheid vooral bepaald door de aantallen na de broedtijd. In dit geval doortrekkers van elders.

Wadvogeltellingen (overdag en bij hoog water) zijn overigens geen goed middel om een goed beeld te krijgen van de aantallen die lokaal aanwezig zijn. Daarvoor zijn eigenlijk gerichte tellingen op slaappleatsen (in de schemering) en op afgelegen en rustige zandplaten (zoals de Hors, de Vliehors en de Razende Bol) nodig.

Verspreiding van de soort op Texel

Grote Sterns worden tijdens wadvogeltellingen in mei vrijwel uitsluitend vastgesteld in de omgeving van de broedkolonies (in de jaren '80 op de Schorren, in de afgelopen jaren in de Petten) en langs het Noordzeestrand. Waarnemingen langs de wadkant zijn in deze maand veel schaarser en binnendijs wordt de soort dan alleen af en toe waargenomen. In september is het verspreidingsbeeld duidelijk anders. De hoogste aantallen zijn dan aanwezig rond de Hors en de noordpunt van het eiland, langs het strand ten noorden van De Koog en in de Slufter. Ook langs de wadkant worden in deze maand hogere aantallen waargenomen, vooral in het noordelijke deel tussen polder Wassenaar en de Schorren, tussen Oosterend en Oudeschild en in de Mokbaai.

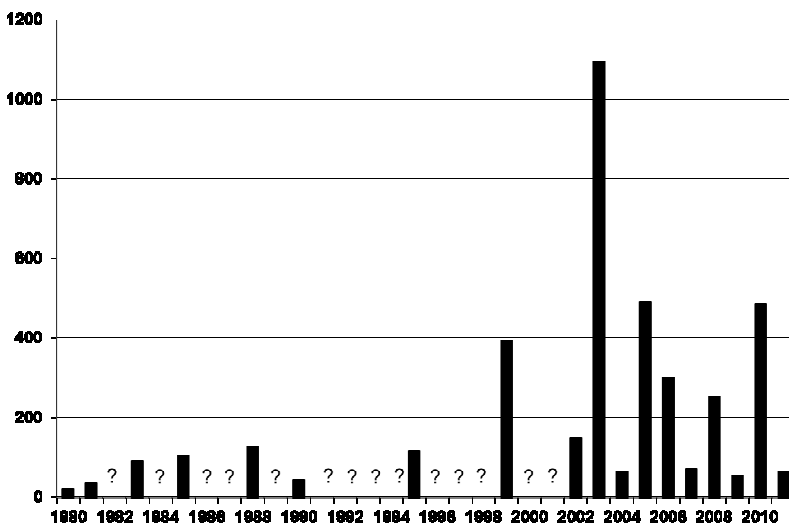
Figuur 3. Aantallen Grote Sterns op Texel in mei op basis van de wad- en watervogeltellingen van 1980-2011. In de jaren die zijn gemerkt met een ? is in deze maand geen telling uitgevoerd.

Trends

De aantallen Grote Sterns tijdens de wadvogeltellingen in mei (figuur 3) laten een duidelijke overeenkomst zien met het aantal op Texel aanwezige paren. Dit is een direct gevolg van het feit dat de aanwezige broedvogels foerageren in de directe

omgeving van Texel (zie o.a. Baptist & Leopold 2007). Dit is ook het geval in juni. Figuur 2 laat voor mei en juni dan ook een laag aantal zien in de jaren 1990-'99 (weinig broedvogels), vergeleken met de jaren 1980-'89 en 2000-'09 (wel broedvogels). In september is het beeld duidelijk anders. Figuur 4 laat zien dat de aantallen in de jaren 1980-1999 op een vrij laag niveau liggen, maar er daarna sprake is van een zekere toename en een aantal uitschieters naar boven. Voor een deel zal dit een effect zijn van een toename van het op Texel aanwezige aantal broedvogels, maar omdat er in 1999, 2003 en 2005 vrijwel geen Grote Sterns op Texel broedden, terwijl er wel relatief grote aantallen in september aanwezig waren, zullen deze uitschieters ook veroorzaakt zijn door vogels uit broedgebieden buiten Texel. Uit waarnemingen van gemerkte vogels uit het Deltagebied is gebleken dat een deel van deze vogels met een mislukt broedsel in noordelijke richting uitzwermt en in het Waddengebied terecht komt (Fijn 2011). Ook jonge vogels uit Engeland en Schotland komen na de broedtijd in Nederland terecht (Wernham *et al.* 2002), maar of deze influx de sterke aantalschommelingen kan verklaren is niet bekend.

Figuur 4. Aantallen Grote Sterns op Texel in september op basis van de wad- en watervogeltellingen van 1980-2011. In de jaren die zijn gemerkt met een ? is in deze maand geen telling uitgevoerd.

De aantallen broedvogels in de Waddenzee waren tussen 1991 en 2001 min of meer stabiel (Koffijberg *et al.* 2006).

Cor Smit

Grote Stern

(foto: René Pop)

Literatuur

- Baptist, M.J. & Leopold, M.F., 2007. De relatie tussen zichtdiepte en vangstsucces van de Grote Sterns van De Petten, Texel. IMARES rapport C097/07, IJmuiden, 45p.
- Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen, 2001. Avifauna van Nederland, deel 2. Algemene en schaarse vogels van Nederland. GMB Uitgeverij/KNNV uitgeverij, Haarlem/Utrecht, 496p.
- Cramp, S. (ed.), 1985. Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa, Vol. IV, Terns to Woodpeckers. Oxford University Press, Oxford, 960p.
- Delany, S. & Scott, D., 2006. Waterbird Population Estimates - Fourth Edition. Wetlands International, Wageningen, 233p.
- Dijksen, A.J., 1996. Vogels op het Gouwe Boltje. Een volledig overzicht van de Avifauna van Texel. Langeveld & De Rooy, Den Burg, 533p.
- Dijksen, A., 2010. Grote Sterns: Texel wordt steeds belangrijker. De Skor 29, 150-152.
- Fijn, R.C., Wolf, P., Courtens, W., Poot, M.J.M. & Stienen, E.W.M., 2011. Dispersie na het broedseizoen, trek en overwintering van Grote Sterns *Thalasseus sandvicensis* uit de Voordelta. Sula 24, 121-135.
- Hagemeijer, W.J.M., Blair, M.J., 1997. The EBCC Atlas of European breeding birds. Their distribution and abundance. Poyser, London, 903p.
- Hornman, M., Hustings, F., Koffijberg, K., Kleefstra, R., Klaassen, O. & Van Winden, E., SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep, Soldaat, L., 2012. Watervogels in Nederland in 2009/2010. SOVON-monitoringrapport 2012/02, Waterdienst-rapport BM 12/06. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen, 130p.
- Koffijberg, K., Dijksen, L., Haelterlein, B., Laursen, K., Potel, P. & Südbeck, P., 2006. Breeding birds in the Wadden Sea in 2001. Results of the total survey in 2001 and trends in numbers between 1991 and 2001. Wadden Sea Ecosystem 22. Common Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Trilateral Monitoring and Assessment Group, Joint Monitoring Group of Breeding Birds in the Wadden Sea 22, 132p.
- Stienen, E.W.M., Van Beers, P.W.M., Brenninkmeijer, A., Habraken, J.M.P.M., Raaijmakers, M.H.J.E., Van Tienen, P.G.M., 2000. Reflections of a specialist: Patterns in food provisioning and foraging conditions in sandwich terns *Sterna sandvicensis*. Ardea 88, 33-49.
- Tree, A.J., 2011. Origins, occurrence and movements of Sandwich Tern *Thalasseus sandvicensis* in southern Africa. Marine Ornithology 39, 173-181.
- Wernham, C.V., Thomas, M.P., Marchant, J.H., Clarke, J.A., Siriwardena, G.M., Baillie, S.R., 2002. The Migration Atlas: movements of the birds of Britain and Ireland. T. & A.D. Poyser, London, 884p.

Boekbespreking: 'Mijn Roofvogels' van Rob Bijlsma

Een boek van 414 pagina's, waarvan maar liefst 32 met verwijzingen naar geraadpleegde en geciteerde literatuur en nog eens 30 pagina's met in totaal 195 voetnoten, is dat niet saai en wetenschappelijk?

Het antwoord is volmondig 'nee', helemaal niet. Rob Bijlsma's 'Mijn roofvogels' is juist een geweldig leuk boek, superinteressant, vlot en met humor geschreven. Het bestaat uit 52 hoofdstukken die naar de titel alfabetisch zijn gerangschikt: van Afrika via Hangjeugd en Slapen tot Zeearend. Al deze hoofdstukken zijn in feite apart te lezen. Waar belangrijk wordt verwezen naar een ander hoofdstuk.

De auteur vertelt zoals uit de titel blijkt over roofvogels, vooral over zijn eigen onderzoek, maar ook over wat anderen vonden. Er komt van alles aan de orde dat met onderzoek en met roofvogels te maken heeft. In de eerste plaats de ervaringen en werkwijzen van de onderzoeker zelf, met bijvoorbeeld een hoofdstuk over teken (de auteur plukte in 5 jaar in totaal 1636 vastgezogen teken van zijn lijf). Maar ook wordt aandacht besteed aan verrekijkers, inventarisaties, datastromen en beheer. En natuurlijk aan de resultaten van het onderzoek, aan broedgedrag, leefwijze en trek en, heel belangrijk, aan de prooidieren. Er is bijvoorbeeld een apart hoofdstukje over postduiven als havikprooi. Dat eindigt met de woorden: "fascinerende vogels die ... postduiven."

Ondertussen leren wij ook hoe Rob (roofvogel)onderzoeker is geworden en wat zijn werkwijzen zijn. Het is soms verbijsterend te lezen wat hij allemaal onderzocht en geteld en genoteerd heeft, vaak uren (dagen) achtereen postend in een boomtop, het zogenaamde boomtoppen. Om op postduiven terug te komen: hij noteerde alleen al in Drenthe 1356 langstrekkende groepen met in totaal 10.907 exemplaren. 51 maal probeerde een Havik een duif te slaan, waarvan 8 maal met succes. Dat betekent dat 16% van alle pogingen succesvol waren (dat is redelijk veel), maar ook dat de kans als postduif gevangen te worden uiterst laag is: 0,07% van de passerende dieren eindigde als havikvoer. Maar daarmee houdt het nog niet op; de auteur noteerde ook nog van 3550 geplukte postduiven die hij in de loop der jaren vond de kleur van het verenkleed. Daarvan bleek 36% een bont of wit verenpak te hebben. Als de Haviken een willekeurige greep uit het duivenaanbod gedaan zouden hebben, zou dat maar 11% geweest zijn (ook de kleur van de voorbijtrekkende groepjes werd door Bijlsma genoteerd). Met andere woorden: Haviken kiezen als prooi vooral de witte, dus de meest opvallende, duiven.

Een ander voorbeeld: wie vangt in 8 jaar tijd in zijn eigen huis 1107 Bosmuizen? Hij deed dat in de eerste plaats om zijn zeer uitgebreide bibliotheek te beschermen tegen knagen: "Bosmuizen zijn echte shredders die er een puinhoop van maken", maar ook om ze te onderzoeken (sexe, gewicht, afmetingen). Wie heeft bijna 7500 uren

landtrektellen op zijn naam staan en wie determineerde 14.661 havikprooien en controleerde in vier jaar tijd 1637 houtduifnesten?

Zo is er geen uitspraak in dit boek te vinden die niet gebaseerd is op wetenschappelijk vastgestelde feiten.

De aantallen zijn indrukwekkend, maar te lezen waar al dit onderzoek toe heeft geleid is natuurlijk interessanter. Daarbij komen kiekendieven er wat bekaaid van af. Logisch, als roofvogelman op de Veluwe en in de Drentse bossen kom je die niet veel tegen. Maar over de Wespendif, waarvan hij twee verweesde jongen zelf grootbracht, komen we des te meer te weten: wat een bijzondere vogels!

Wespendif

(foto: René Pop)

Naast het feit dat de auteur een wellicht ongeëvenaarde kennis over roofvogels bezit en een toponderzoeker is, heeft hij een uiterst kritische kijk op het hedendaagse natuurbeheer en de werkwijze van de huidige terreinbeheerders. En dat spreekt deze recensent uiteraard aan. Bijlsma beschrijft hoe Staatsbosbeheer hem verbodde de Oostvaardersplassen nog te betreden. Als onderzoeker had hij namelijk openbaar gemaakt hoe sterk alle vogelsoorten daar in aantal achteruitgingen door de honderden grote grazers die daar gehouden worden. Bij die vogels waren veel Rode Lijstsoorten waarvoor de beheerder nota bene een instandhoudingsverplichting heeft.

De auteur concludeert dat bij deze dienst loyaliteit kennelijk belangrijker wordt gevonden dan kennis, onderzoek en de waarheid. In een interview werd dat later door een, voormalige, directeur ook toegegeven. Spijtig genoeg hebben wij zulke zaken bij deze terreinbeheerder hier ter plaatse ook enkele malen mee kunnen maken, zelfs resulterend in wat je een *Berufsverbot* kan noemen.

Bijlsma veegt in een ander hoofdstukje de vloer aan met de ‘gedragscode bosbouw’ en legt precies uit waarom de pogingen om de Korhoenders op de Sallandse Heuvelrug van de ondergang te redden door het uitzetten van steeds weer nieuwe exemplaren van elders, niet zullen werken. Het is gewoon heel veel geld weggooien. Zeker genoemd moet worden het hoofdstukje “Natuurbescherming, verklarende woordenlijst”. Uiterst cynisch, kritisch en misschien soms negatief, maar wel *to the point*, en uitstekend de verwarring illustrerend over het begrip natuur en natuurbescherming die er heden ten dage heerst. Eén voorbeeld: “Natuurontwikkeling: door mensen geëntameerde ontwikkeling, haaks staande op natuurlijke ontwikkeling”.

Deze kritische opmerkingen betreffen maar een klein deel van het boek. Het overgrote deel is dus alleen maar interessante informatie. Informatie die we ook vinden in al die noten. Wie weet bijvoorbeeld wat een plumarium is? En wie gaat niet nadenken over ons ingrijpen in de natuur als je leest dat in

Sleeswijk-Holstein tussen 1980 *Buizerd* (foto: FotoFitis/Adriaan Dijkse) en 1993 minstens 742 Haviken werden weggevangen en “overwegend om zeep gebracht” in het kader van het uitzetten van ongeveer 430 Korhoenders? Met als resultaat: Korhoen toch uitgestorven. En pas later toen het wegvangen van Haviken al lang gestopt was, ging ook die soort, door andere oorzaken, achteruit.

Iedereen die in vogels is geïnteresseerd, moet dit boek lezen!

Rob Bijlsma (2012) Mijn Roofvogels. Uitgeverij Atlas, Amsterdam/Antwerpen

Meer boeken van deze auteur (met anderen geschreven):

- *Living on the edge, Wetlands and birds in a changing Sahel*, 2009. KNNV Publishing, Zeist
- *Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels*, 1993. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.

Adriaan Dijkse

Nationale tuinvogeltelling

Het is begin juli, nu ik dit stukje schrijf. Het broedseizoen begint op zijn eind te lopen. Hoewel vele laatbroedende 'zomervogels', zoals Kuifeenden, Grauwe Vliegenvangers, Huiszwaluwen en Zomertortels (en andere duiven) nog volop met de reproductie bezig zijn. Ook vele kustvogels (meeuwen, sterns) hebben de jongen nog niet groot. En vorige week stak een Wilde Eend met piepkukentjes nog net voor me de weg over. Het broedvogelinventarisatieseizoen is wel zo goed als voorbij. Er komt een einde aan het vroege opstaan (voor de zangvogels) en het laat naar bed gaan (voor de uilen en Houtsnippen). Hoewel het inventariseren van broedvogels natuurlijk prachtig is om te doen geeft dat, vooral als je er meerdere dagen per week mee bezig bent, weer wat rust. Ook andere tellingen gaan vaak niet 'zomaar'. Met tranende ogen en een loopneus tegen een harde noorden wind in door de telescoop turen tijdens de hoogwater- of ganzen- en zwanentellingen, is ook niet niets. En dan de post-transect-telling (PTT) rond Kerst en nieuwjaar, waarbij op 20 vaste punten (de posten) langs een vaste route (het transect) steeds 5 minuten alle vogels moeten worden geteld, doet je soms verkleumen tot op het bot. Maar voor onze hobby of misschien wel passie hebben wel wat over! En de tellingen worden niet voor niets georganiseerd. Ze leveren informatie op voor studie naar vogelpopulaties en ook bescherming daarvan.

Roodborst

(foto: Lieuwe Dijkse)

Tegenover al dat ongemak is er 1 vogeltelling die je letterlijk vanuit de luie stoel kunt

doen: de nationale tuinvogeltelling. Deze telling, georganiseerd door Vogelbescherming Nederland en Sovon, krijgt altijd veel aandacht in de pers. Iedereen kan er ook aan meedoen, of je nu een tuin hebt van een halve hectare, een rijtjes-huis-achtertuin of zelfs een balkon waarop je de mussen, Spreeuwen en Kokmeeuwen voert. Het is de bedoeling dat je in een vastgesteld weekend in januari gedurende een half uur de vogels in je tuin telt. Dat kan door een rondje te lopen in je tuin, maar ook door in de luie stoel zittend met een kopje koffie erbij naar je voertafeltje (voeren mag!) buiten te kijken. Van elke soort wordt dan het hoogste aantal tegelijk genoteerd. Dus als je aan het begin van het half uur 2 Koolmezen ziet en later 2 tegelijk, moet je er 3 noteren en geen 5. Om het helemaal makkelijk te maken staat op Internet de determinatiepagina met foto's van de meest voorkomen 'tuinsoorten'. Het resultaat kan ook meteen worden ingevoerd. Daardoor is vaak al aan het eind van de dag bekend welke soorten zijn gezien, in welk aantallen. Later wordt het resultaat wat preciezer vastgesteld, want er blijken ook grappenmakers te zijn die allerlei onzin invoeren. Visdiefjes in januari bijvoorbeeld, dat kan niet kloppen. Maar in grote tuinen gelegen in landelijk gebied kunnen natuurlijk wel bijzonderheden opduiken, zoals een IJsvogel bij de vijver of een Kerkuil in een oud kippenhok.

Grote Bonte Specht

(foto: Lieuwe Dijkse)

De resultaten van de telling in het weekend van 21 en 22 januari 2012 zijn kortgeleden gepubliceerd in Sovon-nieuws. De Huismus kwam zoals in voorgaande jaren als

talrijkste soort uit de bus met 129.485 exemplaren. Dat wekt misschien wat verbazing als we weten dat het een Rode Lijst soort is. Bij het opstellen van de Rode Lijst wordt echter niet (alleen) gekeken naar de aantallen, maar vooral naar de veranderingen in de aantallen. Zo staat de Lepelaar niet meer op die lijst, omdat het aantal sterk is toegenomen. De Huismus wel, omdat die schrikbarend is afgenomen. Maar in feite is de populatie Lepelaars (ook nog eens een trekvogel) veel kwetsbaarder, mijns inziens.

Nummer 2 in aantal was de Koolmees (73.414 vogels), nummer 3 de Merel (53.679 vogels). Zie verder de tabel. De Merel was de meest verspreide soort, dus gezien in de meeste tuinen. Van 28.232 doorgegeven tellingen werd hij gezien in 21.763 tuinen. Dus in 77% van alle tuinen. Als we nu de resultaten van Texel bekijken, dan valt het op dat onze tuinen nauwelijks afwijken van die van de rest van Nederland. Van de landelijke top tien ontbreekt er maar 1 soort: de Ekster. Bij ons neemt de Ringmus zijn plaats in. Maar deze is bij ons ook maar in 2 van de 6 postcodegebieden gezien; in groepen levende vogels scoren natuurlijk snel in aantal. Opmerkelijk is onze nummer 11 op de lijst, waarvan er 51 zijn gemeld: de Grauwe Gans. Zou die naast de vermeende last die ze veroorzaken in natuur- en agrarische gebieden ook een plaagsoort in onze tuinen worden?

Het uitgebreide verslag van de telling van 2012 is te downloaden vanaf:
<http://www.tuinvogeltelling.nl/index.cfm?act=resultaten.resultaten>

Daaruit blijkt onder andere dat het gemiddeld aantal vogels in Texelse tuinen behoorlijk hoog lag en ook het aantal soorten per tuin in postcodegebied 1791 tot de hoogste van Nederland behoorden. Ook valt te lezen dat er totaal 79 IJsvogels (waarvan 1 op Texel) werden gezien. De telling werd vóór de korte maar strenge winterperiode gehouden!

En nog veel meer wetenswaardigheden over de tuinen en hun vogels.

	heel Nederland		Texel	
1	Huisemus	129.485	Huisemus	569
2	Koolmees	73.414	Merel	226
3	Merel	53.679	Spreeuw	224
4	Pimpelmees	47.408	Koolmees	188
5	Kauw	45.698	Kauw	132
6	Vink	37.087	Vink	132
7	Turkse Tortel	34.291	Turkse tortel	120
8	Houtduif	25.747	Pimpelmees	101
9	Ekster	24.734	Ringmus	87
10	Spreeuw	23.442	Houtduif	66

Lieuwe Dijkse

Literatuur

Diek, Harvey van, 2012. Nationale Tuinvogeltelling 2012. Sovon-nieuws 2:10.

**Jubileumbarbecue
"Vogelwerkgroep Texel
bestaat 30 jaar!" op zaterdag
7 juli 2012. Een beeldverslag
van Sytske Dijkse
(FotoFitis).**

Het is misschien een
gemeenplaats, maar foto's
zeggen vaak meer dan woorden.

Opmerkelijk: Jakob de Lammergier

Op tweede pinksterdag (17 mei) liepen we een rondje om het westelijke Horsmeertje, via de Kreeftepolder. De zon scheen en de vogels waren heel actief. Alleen al langs het pad in de Kreeftepolder zongen tenminste zes Rietgorzen. Waar het pad weer over de duinrichel naar het Horsmeertje gaat, zaten we even rond te kijken. Een paar Kieviten liep net voor ons met drie jonge pullen. Iedere keer als een Kauw of meeuw langs vloog, ging één van de ouders de lucht in om hem te verjagen. Het viel me op dat zelfs als beide adulte Kieviten alarmeerden de jongen niet wegdoeken, maar gewoon bleven foerageren. Tegen 12 uur vloog een grote groep meeuwen van de Hors op. Vaak een teken dat er een roofvogel in aantocht is. Ook nu: er kwam een groot donker beest recht op ons af! Al gauw bleek dat het een jonge Lammergier was. Hij vloog pal over ons heen; ik kon het baardje (in het Duits heet hij niet voor niets *Bartgeier*) zien hangen. Opvallend was dat hij op drie plaatsen witte vlekken op de vleugels had (daarover later meer). Hij schroefde even boven de Geul en verdween in noordelijke richting over de duinen, waar later verscheidene andere vogelaars hem ook zagen.

Lammergier met Visarend

(foto: Lieuwe Dijkssen)

De volgende dag was ik op Terschelling broedvogels aan het karteren in de duinen op de Noordsvaarder, het meest westelijk duingebied grenzend aan een zandplaat zoals onze Hors, maar wel wat groter. Om een uur of 12 flitste door mijn hoofd: gister zag ik de Lammergier op Texel binnenkomen, het zou aardig zijn om hem nu ook Terschelling te zien binnenvliegen. Zo'n gedachte is net zo snel weer uit je hoofd als hij erin komt, maar een uur later zag ik het dier daadwerkelijk aankomen! Meteen aangevallen door een Buizerd en een Visarend (foto). Door de witte vlekken duidelijk herkenbaar als dezelfde vogel van Texel. Toch wel opmerkelijk: op twee dagen, op twee eilanden dezelfde Lammergier gezien.

De witte vlekken zijn door mensen gebleekte veren om het dier herkenbaar te maken. Grote roofvogels ruien de vleugelveren niet jaarlijks, dus dat blijft een tijd bruikbaar. Deze Lammergier is namelijk in juni 2011 uitgezet in Nationaal Park de Hohe Tauern in Oostenrijk in het kader van een reïntroductieprogramma. Daarbij heeft men hem (het een mannetje) de naam Jakob gegeven. Jakob is overigens in maart 2011 geboren in Andalusië, Spanje. Hij is samen met een in de dierentuin van Berlijn geboren, ook mannelijke Lammergier (Smaragd) losgelaten. Wat geen van de waarnemers in Nederland heeft gezien (of gemeld) is dat Jakob een zender omheeft. Eens in de zoveel tijd geeft die een signaal af dat dan via een satelliet bij de mensen in de Hohe Tauern terechtkomt. Dat is kennelijk niet dagelijks (of er was een storing), want op het kaartje op de website (<http://www.hohetauern.at/en/component/content/article/170-bartgeier-online/1647-bartgeier-jakob.html>) staan de Nederlandse kust en Texel niet aangeduid. Op Waarneming.nl kunnen we wel de hele route boven Nederland volgen. Zo'n groot beest wordt niet snel over het hoofd gezien. Voorjaar 2012 is Jakob wat gaan zwerven vanuit de Hohe Tauern. Zo maakte hij begin mei samen met Smaragd een uitstapje naar de Mont Blanc. Half mei is Jakob richting noord gevlogen. Op de 17^e mei is hij 's ochtends vroeg in de Amsterdamse Waterleidingduinen gezien, daarna bij Bergen en vervolgens op Texel. De 18^e was hij dus op Terschelling. Een collega van me heeft hem daar ook gezien: op de grond zittend, etend aan waarschijnlijk een dood konijn. De dag erna was hij 's ochtends nog op Terschelling, 's middags boven het Lauwersmeer, 's avonds bij het Zwarte Water in Noordoost-Overijssel. Volgens de satellietpeilingen op de website is hij toen via Maastricht zuidwest naar de Franse kust gevlogen en vervolgens net langs Parijs naar de Zwitserse Alpen en terug naar de Hohe Tauern, waar hij in elk geval op 8 juli nog aanwezig was. Het is misschien ook wel opmerkelijk dat de tegelijkertijd met hem uitgezette Berlijnse Lammergier niet zo ver weg is gezworven, maar in de Alpen is gebleven. Toeval of genetische veranderingen bij in gevangenschap levende vogels?

Lieuwe Dijkse

Korverskooi 72: ringvangsten in 2011

Het afgelopen jaar was het 19^e jaar dat we als ringgroep onder de vlag van Vogelwerkgroep Texel in de Korverskooi vogels vangen, ringen en onderzoeken. Het werd een jaar met veel vangsten van ongeringde vogels (bijna 4.000 stuks) en ten opzichte van andere jaren weinig eerdergeringde vogels. Het aantal geringde vogels sinds 1993 komt hierdoor uit op 59.848. (gemiddeld 3.150 per jaar). Deze grote aantallen zijn te danken aan soorten waarvan we er in die 19 jaar 1.000 exemplaren of meer hebben geringd. Dat zijn Winterkoning (1.649), Heggenmus (1.122), Roodborst (4.136), Merel (15.420), Zanglijster (4.050), Koperwiek (3.601), Tuinfluiter (1.475), Zwartkop (10.971), Tjiftjaf (1.849), Fitis (1.590), Goudhaantje (1.879), Pimpelmees (1.350) en Koolmees (2.203).

Pimpelmees

(foto: Mart Zijm)

Oorzaken die het vangen hebben beïnvloed

De weersomstandigheden voor het ringen waren in augustus en september niet zo goed. Er moest nogal eens gestopt of opgebroken worden vanwege regen (20 dagen met regen en/of motregen). In oktober en november vielen er minder buien, maar speelde de zichtbaarheid van de netten ons soms parten, doordat ze door de vorst

berijpt of vastgevroren waren, of door ingewaaid blad zo zichtbaar waren of zouden worden dat ze beter gesloten cq. niet geopend konden worden. De hoeveelheid vogelkersbessen was prima. Pas op 19 oktober waren de laatste bessen door de vogels opgegeten, terwijl dit wel eens op 1 oktober al het geval was. In de Grietjesplas stond voldoende water, waardoor ook vogels werden gelokt.

Toen eind augustus rondom de plas werd gemaaid en het maaisel later keurig netjes opgeruimd was, werd de aantrekkelijkheid minder, zodat we dit jaar geen Watersnippen of Bokjes vingen. De nabijgelegen boomgaard leverde geen enkele appel op, waardoor diverse leden appels en peren moesten aanvoeren. De lijsters die we uiteindelijk vingen, werden dus niet aangetrokken door hangend fruit, maar door lokgeluiden en het uitgestrooide fruit. Zoals blijkt uit tabel 1 werd er in het afgelopen jaar met minder netlengte en op minder dagen gevangen. Bovendien was het aantal vanguren per dag ook lager dan gemiddeld. Het aantal geringde vogels per dag en per 100 meter was echter wel hoger dan in de meeste andere jaren.

De vangsten met het elastieknet en de helgolandval waren dit jaar door het geringere aantal Merels veel lager dan vorig jaar. We vingen in 2011 387 vogels met de helgolandval tegen 663 in het jaar ervoor. Met het elastieknet vingen we 102 vogels tegen 262 een jaar eerder.

Jaar	Dagen	Meter net/dag	Uren	Aantal soorten	Geringd/teruggemeld	Per dag	Per 100m net
2011	90	186	447	53	3916 / 981	23,4	44
2010	96	199	475	58	4515 / 1609	23,6	47
2009	93	193	433	55	3528 / 1061	19,7	38
2008	106	197	546	63	4752 / 1661	22,6	44
2007	108	207	543	56	4002 / 1584	18,9	37
2006	106	176	506	55	4182 / 2088	22,4	40
2005	104	185	472	55	3450 / 1228	18,9	33
2004	111	175	548	53	3752 / 1652	19,3	34
2003	106	193	503	56	3451 / 1581	18,1	35

Tabel 1: Overzicht inspanning en vangsten over de jaren 2003 tot en met 2011

De vangsten in 2011

Het aantal van 981 teruggelangen vogels was veel minder dan wat we gemiddeld per jaar vangen. Dit kwam voornamelijk doordat er in de mereltijd door het goede weer met heel weinig en vaak gunstige wind veel Merels weer snel vertrokken of de relatief korte afstand van circa 220 kilometer naar Engeland waarschijnlijk zonder tussenstop aflegden. Ook werden er veel minder mezen teruggelangen. Dit zijn soorten die niet allemaal wegtrekken, maar doordat er gewoon weinig waren, vingen we er ook veel minder terug.

Het aantal nieuwgeringde vogels was met 3.916 stuks veel meer dan het gemiddelde over de laatste 19 jaar (3.150 stuks). Het aantal nieuwgeringde soorten (53) was minder dan gemiddeld en het totaal sinds 1961 bleef op 146 soorten hangen. Alle gegevens zijn wekelijks in het landelijke databestand van het Vogeltrekstation ingevoerd, zodat men ook daar bekend is met de gegevens van de 4.897 door ons teruggevangen en nieuwgeringde vogels. Ik beperk me verder in dit verhaal tot de nieuwgeringde vogels.

Jaar	t/m juli	augustus	september	oktober	november/december	Totaal
2011	374	421	1186	1288	647	4916
2010	410	418	1319	1522	846	4515
2009	390	555	903	1302	378	3528
2008	341	414	1586	1442	969	4752
2007	359	363	876	1589	815	4002
2006	520	384	769	1543	966	4182
2005	350	226	736	1167	971	3450
2004	401	328	868	1355	800	3752
2003	403	318	858	1119	753	3701

Tabel 2. Overzicht van het aantal geringde vogels per periode in 2003 tot en met 2011

Aantallen per periode

In tabel 2 is goed te zien dat de vangsten van 2011 in vergelijking met de gemiddelde goed zijn. De maanden september en oktober kwamen boven de 1000 stuks omdat we een recordaantal Zwartkopjes vingen. Oktober is altijd een maand met veel vogels. Koperwieken waren er meer dan in vorige jaren, de Zanglijsters deden het ook goed, maar de geringere vangsten van Merels drukten de aantallen. Ook in november kwamen er maar weinig trekgolven van Merels voor.

Goed vertegenwoordigde soorten

Blauwborsten trekken al vanaf eind juni en gaan door tot in september. Het was voor deze soort een goed jaar. Met 16 stuks, waarvan 6 in de CES-periode, kwamen we hoger uit dan ooit. De aantallen

Zwartkoppen zijn ieder jaar hoog, maar dit jaar vingen we zelfs een recordaantal. Ook van **Tjiftjaf** en **Boomkruiper** vingen we recordaantallen. Van de laatstgenoemde ringden we er in verscheidene jaren ook 5, maar nu vingen we er ook nog twee terug uit voorgaande jaren. Geen records, maar

Blauwborst

(foto: Mart Zijm)

wel goede resultaten waren er voor **Nachtegaal**, **Zanglijster**, **Koperwiek**, **Heggenmus**, **Staartmees** en **Kleine Barmsijs** (13).

Minder goed vertegenwoordigde soorten

Geen **Bokjes** of **Watersnippen** dit jaar en het kleinere aantal **Houtsnippen** kwam net als vorig jaar vermoedelijk doordat een noordelijke wind, waarmee ze meestal worden aangevoerd, er in oktober en november nauwelijks was. Hoewel twee paar **Grote Bonte Spechten** jongen in het gebied hebben grootgebracht, werden er slechts 2 geringd. Op maar twee dagen werden er **Gekraagde Roodstaarten** gevangen, waardoor we er slechts 3 konden ringen. Opvallend was dat er maar één **Spotvogel** werd gevangen en de **Braamsluiper** het evenals vorig jaar ook niet zo goed deed. De **Fitissen** waren al zo snel uit ons gebied vertrokken dat we veronderstellen dat dit elders ook zo was. Met als gevolg weinig vangsten vanaf half juni. **Goudhaantjes** en **Vuurgoudhaantjes** werden net als elders in Nederland ook bij ons veel minder gevangen. Voor de gegevens van de overige soorten verwijs ik gemakshalve naar het overzicht in tabel 4.

	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Bokje	0	0	0	7	2	0	0	0	0
Houtsnip	8	12	24	12	37	10	7	7	2
Grote Bonte Specht	2	5	5	3	1	1	2	3	1
Winterkoning	76	64	94	90	84	101	127	97	95
Roodborst	246	474	312	261	296	189	199	227	206
Heggenmus	78	109	66	50	74	81	37	59	47
Nachtegaal	19	23	13	11	6	16	6	3	1
Blauwborst	16	1	3	2	1	1	1	2	5
Gekraagde Roodstaart	3	16	7	9	8	4	3	9	16
Merel	824	1169	806	1012	1287	1369	1007	930	873
Zanglijster	320	323	240	333	279	325	171	207	136
Koperwiek	224	156	198	547	373	192	151	303	279
Kleine Karekiet	17	34	29	27	17	35	32	35	68
Spotvogel	1	8	17	22	6	12	2	7	11
Braamsluiper	19	18	29	27	39	27	17	25	19
Grasmus	38	32	42	22	15	51	25	33	21
Zwartkop	1219	921	745	1205	462	815	754	694	663
Tuinfluitier	83	104	76	154	90	125	72	109	62
Tjiftjaf	192	159	173	131	77	96	89	164	96
Fitis	53	106	117	95	97	94	65	86	60
Goudhaantje	44	96	52	99	112	34	217	250	53
Vuurgoudhaan	6	24	36	10	44	4	3	6	13
Grauwe Vliegenvanger	14	23	25	23	14	15	19	20	14
Staartmees	37	30	28	33	42	15	7	37	27
Zwarte Mees	0	0	0	44	2	0	18	0	7
Pimpelmees	91	128	73	128	104	62	85	108	102
Koolmees	110	158	121	130	173	109	131	179	322
Spreeuw	5	23	26	6	17	124	4	8	35
Vink	32	64	43	35	75	54	32	6	7
Keep	7	10	9	6	1	44	2	5	15
Groenling	5	10	22	56	12	37	6	6	7
Sijs	1	49	0	36	48	43	17	11	44
Barmsijzen	13	29	0	17	3	2	48	4	4

Tabel 4. Overzicht van een flink aantal geringde soorten van 2003 tot en met 2011.

Leuke en wat meer bijzondere soorten

We konden dit jaar helaas geen nieuwe soorten op de ringlijst van de Korverskooi zetten, maar desondanks waren er wel weer leuke vangsten: slechts 1 **Wintertaling**, eindelijk weer eens 2 **Sperwers**, 1 **Boompieper**, 2 **Witte Kwikstaarten**, 3 **Gekraagde Roodstaarten**, 5 **Sprinkhaanzangers**, 1 **Rietzanger**, 1 **Sperwergrasmus**, 3 **Bladkoninkjes**, 7 **Bonte Vliegenvangers**, 1 **Ringmus**, 7 **Kepen**, 4 **Putters**, 3 **Kneuen**, 1 **Roodmus** en 1 **Ekster**. Hierdoor kwam het totaal uit op 53 soorten.

Mart Zijm

Waarnemingen van 1 mei tot en met 13 juli 2012

Het voorjaar wilde in mei en juni maar niet echt voorjaar worden, behoudens enkele mooie, maar korte perioden. In deze maanden arriveerde de hoofdmacht van de late trekkers. Ook konden waarnemers de verrichtingen van de Texelse broedvogels volgen. De weidevogels lijken een matig tot slecht broedseizoen te hebben gehad. Een slecht muizenjaar zal zeker zijn effect hebben gehad op de broedsuccessen van de uilen en roofvogels. Wel succesvol bleken onder andere Grote Stern, met nieuwe kolonies in 't Stoar en Ottersaat, en Lepelaar. Ook bijzonder waren territoriale Nachtzwaluwen en een paartje Roodmus op de Krim. In het volgende OJV hopen we uiteraard weer een volledig overzicht van veel soorten te kunnen geven.

De periode begon met een hoog aantal aanwezige zeldzaamheden. Tijdens de Big-Day op 5 mei werden door het winnende team 138 soorten gezien en in totaal werden op deze dag op Texel maar liefst 170 soorten vastgesteld, mede door een hoog aantal waarnemers dat op Texel was in verband met het Dutch Birding voorjaarsweekend.

Zoals beloofd in het vorige overzicht treffen jullie onderaan dit overzicht een tabel met alle eerste waarnemingen van de Texelse voorjaarsvogels in 2012.

Kleine Kokmeeuw

(foto: René Pop)

Een blauwe fase **Sneeuwganzen** van onbekende origine werd op 24 mei gezien in Ottersaat. **Witbuikrotganzen** bleven nog aanwezig tot halverwege de vierde week van mei met het laatste ex op 26 mei in Zeeburg. Het maximum in deze periode bedroeg 3

COMING
Lifestyle

Ku in de showroom

Club

Oosterhof
WONEN

www.oosterhofwonen.nl
Parkstraat 3, Den Burg, tel. 312246

administratiekantoor **Rood**

De Digena 61 - 1797 SK - Den Hoorn (Texel) - telefoon 0222 31 94 29

Uw Administratie & Belastingzaken

Vogelen wij voor u uit.

NO
AB

NEDERLANDSE ORDE VAN
ADMINISTRATIE- EN
BELASTINGSGESKUNDIGEN

De Kern van de zaak

Skor nummer 3, 2012

Pontweg 1
1797 SN Den Hoorn

Texel

Telefoon: 0222-369600

Internet: www.teso.nl

E-mail: info@teso.nl

Voor uitgebreide
informatie en online
ticketverkoop:

www.teso.nl

ex op 2 en 19 mei. Opmerkelijk was het opduiken van een adult ex van 4 tot en met 10 juli in Utopia en op de Schorren. De laatste **Zwarte Rotgans** van het voorjaar werd op 23 mei gezien in Utopia. De 2 **Casarca's** werden op 30 mei in het Duinpark gezien en op 7 juni in Akiab. Op 9 juni bleek hier nog slechts 1 ex aanwezig. De ♂ **Brilzee-eend** werd tot en met 17 mei gezien in de Mokbaai. Een mogelijke **IJseend** werd op 23 juni waargenomen bij de NIOZ-haven. De foto's bleken helaas niet goed genoeg om zekerheid te verkrijgen.

Een **Koereiger** was op 10 mei aanwezig bij de golfbaan, maar kon daarna helaas niet worden teruggevonden.

Een 2kj **Lammergier** werd op 17 mei opgemerkt boven de Hors om vervolgens te worden opgepikt op verschillende locaties langs de westkust. Het bleek te gaan om een met gebleekte hand- en armpennen gemerkte vogel genaamd Jakob die afkomstig bleek van een herintroductieprogramma in de Alpen (zie elders in deze Skor). Op 5 mei vloog een onvolwassen **Zeearend** over de westkust van Texel >no om bij de Tuintjes weer terug te keren. Op 7 mei vloog een vermoedelijk 2kj ex (een ander ex dan twee dagen ervoor) >no over de Robbenjager. **Rode Wouwen** werden nog gezien op 2 mei, 8-9 mei en 10 juni. **Zwarte Wouwen** werden gezien op 1 mei, 7 mei, 20 mei en 17 juni. Op 18 mei vloog een 2kj **Steppiekiekendief** >no over de Tuintjes. Een adult ♀ **Grauwe Kiekendief** was op 4-10 mei aanwezig op Schilbolsnol en omgeving. Op 18 en 25 mei werden vervolgens 2kj ex gezien. Opvallend was dat beide ex eerst werden opgemerkt in respectievelijk de Seetingsnollen en de Ruige Hoek om vervolgens te worden opgepikt boven de Tuintjes. Op 1 mei werden nog zeker 4 verschillende **Ruigpootbuizers** gezien en de laatste van het voorjaar vloog op 18 mei >no over de Bremakker.

De **Morinelplevieren** langs het onverharde deel van de Hollandseweg bleven daar tot en met 3 mei aanwezig (met op de laatste dag nog maar 1 ex). Op 4-6 mei verbleven 2 ex langs het oostelijke deel van de Oorsprongweg en op 6 mei werd ook een groep van 9 ex gevonden langs het westelijke deel van de Slufterweg. Op deze plek groeide de groep uit tot een max van 22 ex op 13 mei. Op die dag werden langs het oostelijke deel van de Oorsprongweg 31 rondvliegende ex waargenomen, maar deze groep kan heel goed deels hebben bestaan uit de eerdergenoemde groep van de Slufterweg. De aantallen namen na 18 mei (17 ex) snel af tot nog 5 ex op 20-22 mei. Een ad zomer **Aziatische Goudplevier** werd op 8 juli ontdekt in polder de Eendracht waarna de vogel zich verplaatste naar de akkers van polder Eierland achter hoeve Bern. Daar werd de vogel ook op 10 juli waargenomen. Een ad zomer **Amerikaanse Goudplevier** bevond zich op 20 juni in het noordelijke deel van de Slufter. Een **Gestreepte Strandloper** werd op 23-24 mei gezien in de Robbenjager en op 6-7 juni verbleef een ex in Utopia. Een ad **Poelruiter** verbleef op 5-7 mei in Dijkmanshuizen. Deze vogel werd op 5-6 mei regelmatig geflankeerd door een ad zomer **Kleine Geelpootruiter**, een bijzondere

combinatie. Een ad zomer ♀ **Rosse Franjepoot** werd op 13 mei ontdekt in het Wagejot. Deze werd teruggevonden in Dijkmanshuizen waar de fraaie vogel nog tot en met 27 mei werd gezien. Een 2kj **Grauwe Franjepoot** bevond zich op 1-6 mei in Dijkmanshuizen en op 6 mei werd ook kortstondig een adult zomer ♂ in Utopia gezien. Een ad zomer ♀ bevond zich van 23 juni tot en met 2 juli in Waal en Burg.

Rosse Franjepoot

(foto: René Pop)

Een 2kj **Kleine Kokmeeuw** werd op 3 mei gefotografeerd op de Razende Bol. Een vluchtige waarneming in de Mokbaai op 4 mei bracht niet dat waar veel waarnemers op hoopten. Gelukkig werd de vogel op 4 juni herontdekt in de Robbenjager. Deze vogel bleef uiteindelijk aanwezig tot en met 25 juni en kon vrijwel dagelijks worden waargenomen in de Robbenjager en de Witte Hoek. Toch was de vogel niet eenvoudig te vinden, omdat hij veelvuldig ver op de Waddenzee foerageerde. Het betrof een nieuwe soort voor Texel. Bij de zandsuppletie van paal 12 (en later paal 9) was het nog steeds goed meeuwen kijken. **Geelpootmeeuwen** piekten met 3 ex op 3, 5 en 19 mei en het laatste ex bevond zich op 14 juni bij paal 9. Op 2-8 juni werd 1 ex enkele malen waargenomen op de Volharding en bij de Robbenjager. **Pontische Meeuwen** waren talrijker getuige de volgende aantallen: op 5 mei 13 ex bij paal 12 met op 7 mei hier nog 9 ex en op 8 mei 4 ex bij paal 12 en 2 ex in het Grote Vlak. Zeer exclusief was de

waarneming van een gekleurringde ad **Baltische Mantelmeeuw** die werd opgemerkt bij de zandsuppletie bij paal 12. Een 3kj **Kleine Burgemeester** verbleef op 2-28 mei bij de zandsuppletie van paal 12 en paal 9. Op 27 en 28 mei werd een overvliegend ex opgemerkt boven de Eierlandse duinen en de Hanenplas. Dit zou om een en hetzelfde ex kunnen gaan. Op 5 juni vloog een ex >no over de Krim en paal 33. De **Grote Burgemeester** van de zandsuppletie bleef tot en met 27 mei aanwezig. Een mogelijk ander ex werd op 7 mei waargenomen bij paal 23 en op 6 mei vloog een ex over de Robbenjager.

De 2kj **Zwarte Zeekoet** verbleef tot en met 3 juli in de NIOZ-haven en werd op 12 juli teruggevonden bij de Volharding.

Behalve de **Draaihals** in de Tuintjes die al in het vorige overzicht werd genoemd werden nog 7 ex vastgesteld met de laatste op 19 mei bij de Horsmeertjes.

Dit voorjaar leverde een ongekende influx van **Roodstuitzwaluwen** op. Het lijkt erop dat er 6 verschillende ex op Texel zijn waargenomen en wat het nog opmerkelijker maakt is dat al deze ex voor kortere of langere tijd pleisterden, terwijl deze soort doorgaans langstrekkend wordt waargenomen. Op 3-5 mei verbleef 1 ex in de omgeving van de Roggesloot en kon daar ook zittend worden bewonderd. Op 5 mei werd een tweede ex waargenomen bij Dijkmanshuizen. Op 6 mei werd een ex gezien in de Muy en daar werd op 11-16 mei wederom een ex gezien dat op basis van kleedkenmerken als een ander ex bestempeld kon worden. Op 17-19 mei werd weer een ex gezien tussen De Cocksdorp en Zeeburg. Het laatste ex van het voorjaar vloog op 16 juni enige tijd rond de vuurtoren. Op 19 mei vloog een **Roodkeelpieper** over de Robbenjager.

De eerste **Alpenheggenmus** voor Texel bevond zich in de avond van 21 mei korte tijd op de steenhopen bij Jan Ayeslag. De vogel vloog rond 21 uur zonder aanleiding hoog weg >z. Een mysterieuze ad ♂ tapuit werd op dezelfde dag gefotografeerd langs de Moksloot. De foto's wijzen richting een **Oostelijke Blonde Tapuit**, mogelijk een hybride x **Bonte Tapuit**. Een ♀ **Baardgrasmus** werd tijdens de Texelse Vogelkijkdag op 6 mei kortstondig waargenomen op de Robbenjager.

Een **Buidelmees** werd op 12 mei gehoord bij het oostelijke Horsmeertje. Het aantal **Grauwe Klauwieren** bleef steken op 4: op 13 mei 1 ♂ in de Bollenkamer, op 26 mei 1 ♀ in de Eierlandse duinen, op 27 mei 1 ♀ bij de Hanenplas en op 6 juni 1 ♂ bij de Robbenjager. Een **Bonte Kraai** bleef ook in mei nog enige tijd hangen, vooral in de Witte Hoek. De laatste waarneming was op 12 mei bij paal 17. Er werd een behoorlijke influx van zeker 16 **Wielewalen** vastgesteld. Het ging vooral om kortstondig aanwezige zingende ex, maar ook enkele overtrekkende ex op de noordkop. Een ex bij de Tureluur in de Staatsbossen bleef enkele dagen aanwezig en de doortrekkie lag op 26-29 mei met 10 ex.

Overtrekkende **Europese Kanaries** werden opgemerkt op 1 mei bij de vuurtoren en op 27 mei bij de Robbenjager. Een **Appelvink** vloog op 26 mei over de Tuintjes en op 20 juni bevond zich 1 ex langs de Bosrandweg in de buurt van de Pelikaanweg.

Roodmussen arriveerden vanaf 19 mei, 1 2kj ♂ in de Robbenjager. Daarna werden nog zeker 11 ex gemeld met als hoogtepunt een paartje op de Krim, waar tot en met 13 juni in ieder geval waarnemingen volgden. Een **Grauwe Gors** werd op 17 mei kortstondig waargenomen bij het Reddingboothuis. Deze soort is een echte zeldzaamheid op Texel.

Vincent Stork

Kleine Kokmeeuw

(foto: René Pop)

Fenologie 2012

Kwartel	5 mei	Mokbaai	Boomleeuwerik	5 maart	Eierlandse duinen
Zomertaling	3 maart	Paal 9	Oeverzwaluw	21 maart	Roggesloot
Purperreiger	13 april	De Geul	Boerenzwaluw	21 maart	Grote Vlak
Wespendief	18 mei	De Tuintjes	Huiszwaluw	14 april	Den Hoorn
Rode Wouw	25 feb.	Zeeburg	Tjiftjaf (zang)	16 maart	Den Burg
Zwarte Wouw	14 april	Den Hoorn	Fitis	27 maart	De Geul
Bruine Kiekendief	10 maart	De Slufter	Fluiter	1 mei	Slufterduin
Grauwe Kiekendief	4 mei	Schilbolsnol	Rietzanger	6 april	Horsmeertjes
Boomvalk	16 april	De Geul	Kleine Karekiet	15 april	Horsmeertjes
Kleine Plevier	28 maart	Utopia	Bosrietzanger	6 mei	Dorpzicht
Strandplevier	8 april	De Mok	Spotvogel	30 april	Slufterhoek
Grutto	1 januari	Wagejot	Sprinkhaanzanger	14 april	Robbenjager
Regenwulp	24 maart	De Krim	Zwartkop (zang)	29 maart	Staatsbossen
Groenpootruiter	7 januari	Mokbaai	Tuinfluiter	28 april	De Geul
Bosruiter	13 april	Waal en Burg	Braamsluiper	14 april	Ceres
Kleine Strandloper	28 april	Mokbaai	Grasmus	13 april	De Slufter
Temmincks Strandloper	1 mei	Utopia	Beflijster	7 april	Horsmeertjes
Krombekstrandloper	30 april	Utopia	Blauwborst	21 maart	Horsmeertjes
Dwergstern	7 april	Ottersaat	Nachtegaal	14 april	Horsmeertjes
Visdief	6 april	Mokbaai	Zwarte Roodstaart	20 maart	NIOZ
Noordse Stern	18 april	Ottersaat	Gekraagde Roodstaart	20 april	Staatsbossen
Grote Stern	27 feb.	Paal 9	Paapje	29 april	Zanddijk
Zwarte Stern	10 april	Paal 9	Tapuit	17 maart	Paal 17
Zomertortel	25 april	Rozendijk	Grauwe Vliegenvanger	30 april	Horsmeertjes
Koekoek	7 april	Mokbaai	Bonte Vliegenvanger	28 april	Staatsbossen
Nachtzwaluw	23 mei		Gele Kwikstaart	6 april	Schilbolsnol
Gierzwaluw	25 april	De Slufter	Engelse Kwikstaart	21 april	Waal en Burg
Draaihals	22 april	Den Burg	Noordse Kwikstaart	30 april	Witte Hoek
Grauwe Klauwier	13 mei	Bollenkamer	Rouwkwikstaart	1 maart	Volharding
Wielewaal	16 mei	Hoge Berg	Boompieper	19 april	Staatsbossen
Buidelmees	18 april	Horsmeertjes	Roodmus	19 mei	Robbenjager

Van de redactie	3
Van het bestuur	4
Agenda	5
Duinen en mensen: Texel. Nu intekenen!	6
Wad- en watervogeltellingen: de Grote Stern	9
Mijn roofvogels, een boekbespreking	15
Nationale tuinvogeltelling 2012-07-15	18
Beeldverslag jubileumbarbecue "Vogelwerkgroep Texel bestaat 30 jaar!"	21
Opmerkelijk: Jakob de Lammergier	25
Korversloopi 72: ringvangsten in 2011	27
Waarom vlieg ik? 1 mei tot en met 13 juli 2012	32

